

بررسی فراوانی و عوامل موثر در افت تحصیلی دانشجویان ساکن خوابگاه دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰

سجاد رحیمی پردنجانی^{۱*} - هاشم حشمتی^۲ - زهرا مقدم^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران
۲- عضو هیأت علمی گروه بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران.
۳- کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی، گروه بهداشت عمومی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.
*نویسنده مسؤول: دانشجوی کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران
تلفن: ۰۹۱۳۳۸۰۹۰۸۱ پست الکترونیکی: sajadrahimi_p@yahoo.com

چکیده

زمینه و هدف: افت تحصیلی دانشجویان همواره بعنوان یکی از عمده ترین چالش های نظام های آموزشی مطرح بوده است. از این رو پژوهش حاضر با هدف تعیین فراوانی و عوامل موثر در افت تحصیلی دانشجویان ساکن خوابگاه دانشکده پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان صورت گرفت.

روش: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی از نوع مقطعی است که طی آن ۱۵۰ نفر از دانشجویان ساکن خوابگاه دانشکده پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان به روش نمونه گیری تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. داده ها از طریق پرسشنامه ای معتبر جمع آوری و با استفاده از نرم افزار SPSS۱۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: میانگین سنی دانشجویان $22.2 \pm 2/12$ و فراوانی افت تحصیلی بر اساس معدل و ترم های مشروطی $3/33\%$ (۵۰ نفر) بود. بیشترین فراوانی در بین دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی با 34% (۱۷ نفر) مشاهده شد. بین افت تحصیلی با معدل دبیرستان، سطح تحصیلات پدر و تحصیلات مادر، وضعیت اقتصادی و سیگاری بودن دانشجویان ارتباط معنی داری وجود داشت. همچنین در میان عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی بین دقت و تمرکز در کلاس درس و منطقه مورد پذیرش در کنکور با افت تحصیلی ارتباط معنی داری یافت شد.

نتیجه گیری: با توجه به شیوع بالای افت تحصیلی در میان دانشجویان دانشکده پیراپزشکی و بهداشت مسولین آموزش دانشگاه می بایست به بررسی کامل علل تاثیر گذار در افت تحصیلی این دانشجویان بپردازند تا با تعیین راهبردهای مناسب از بروز موارد جدید افت تحصیلی در دیگر دانشجویان پیشگیری شود.

کلیدواژه ها: دانشجویان، افت تحصیلی، خوابگاه

فصلنامه علمی دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه، دوره ۱ دوم، شماره ۱، بهار ۱۳۹۳

مقدمه

از آن جا که نیروی انسانی ارزنده ترین سرمایه هر کشور است، پیشرفت و بالندگی فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی هر کشور در گرو تربیت نیروی متخصص و نهایتاً رشد علمی و افزایش سطح آگاهی افراد آن جامعه خواهد بود. از این رو افزایش کیفیت نظام آموزشی به عنوان اثرگذارترین عامل در توسعه کشورها محسوب می شوند (۱،۲). رسالت اصلی نظام‌های آموزشی، تربیت نیروی انسانی لازم برای این رشد و پیشرفت به شمار می‌رود، دانشگاه به‌عنوان مهم‌ترین پایگاه علمی پرورش نیروی متخصص، آگاه و با تجربه، نقش بسیار مهمی در این میان ایفا می‌کند (۳،۴). دانشگاه‌ها هر ساله دانشجویان جدیدالورود را پذیرش و دانشجویانی را نیز فارغ التحصیل می‌کنند که در این چرخه مستمر توجه به کیفیت آموزشی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (۴). در درون هر دانشگاه استاد و دانشجو به عنوان دو رکن اساسی نظام آموزش عالی نقش کلیدی و تنظیم‌کننده‌ای در توسعه و رشد کیفیت بسیاری از فرآیندها و فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دارند. دانش، مهارت و توانایی‌های علمی و فنی هر دانشجو در کلاس‌ها، آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها آموزشی شکل و پایه‌گذاری می‌شود. بنابراین آموزش‌های دانشگاهی بالاترین سطح آموزشی هر کشور محسوب می‌شوند و می‌بایست علاوه بر توسعه کمی در جهت ارتقای توسعه کیفی آنها نیز گام‌های اساسی برداشت.

نظام تعلیم و تربیت از جمله نظام آموزش عالی، همواره با محدودیت‌ها و تنگناهایی مواجه بوده است که عدم توفیق بخشی از دانشجویان در بهره‌گیری از امکانات آموزشی و در نتیجه عدم پیشرفت تحصیلی رضایت‌بخش یکی از این تنگناهاست، که می‌باید مورد بررسی مستمر قرار گیرد. در این خصوص افت تحصیلی دانشجویان یکی از مشکلات عمده مراکز آموزش عالی کشور است که نه تنها باعث اتلاف وقت و هزینه‌های جاری این مراکز می‌شود بلکه باعث ایجاد مسائل و مشکلات روحی- روانی، خانوادگی و اجتماعی برای دانشجویان نیز می‌گردد، بر پایه مطالعات انجام شده این مشکل هر ساله در حال افزایش بوده به گونه‌ای که بسیاری از دانشجویان نمی‌توانند از عهده محتوای آموزشی مدون (دروس دانشگاهی) برآمده و یا آنها را در موعد مقرر به اتمام رسانند (۵). بسیاری از مربیان، جامعه‌شناسان و روانشناسان بر حسب دیدگاه‌های خاص خود به این مساله نگریده‌اند و تعاریف گوناگونی نیز از افت تحصیلی ارائه داده‌اند که وجه مشترک همه آنها، ناتوانی و

شکست در انجام و اتمام ناموفق دوره تحصیلات رسمی است (۶). افت تحصیلی شامل جنبه‌های مختلف شکست تحصیلی چون عدم حضور یا غیبت مکرر از کلاس درس، ترک تحصیل قبل از موعد مقرر، تکرار پایه تحصیلی و یا کیفیت نازل تحصیلات می‌باشد (۷). سازمان یونسکو مفهوم افت تحصیلی را به تکرار پایه، ترک تحصیلی زودرس و کاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی افراد نسبت می‌دهد (۸). هر ساله تعدادی از دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی مشروط شده، ترک تحصیل نموده و یا نمی‌توانند تحصیلات خود را به موقع به پایان برسانند. کاهش عملکرد تحصیلی دانشجویان از سطحی رضایت‌بخش به سطحی نامطلوب، یکی از مشکلات مهم نظام‌های آموزشی است که با اتلاف هزینه‌های جاری، سرخوردگی و از دست رفتن روحیه فراگیران، جلوگیری از شکوفایی استعدادها و توانایی‌های فردی، خسارات زیادی را به دانشجو، خانواده وی، دانشگاه و جامعه وارد می‌کند (۹،۱۰). همچنین افت تحصیلی یا ترک تحصیل از دانشگاه می‌تواند رفتارهای منفی را برای افراد به دنبال داشته باشد، تحقیقات نشان می‌دهند که افرادی که دارای افت تحصیلی هستند در سنین بالاتر بیشتر از مواد مخدر استفاده می‌کنند لذا افت تحصیلی و ترک تحصیل می‌تواند از جمله اعتیاد به مواد مخدر و الکل را به دنبال داشته باشد (۱۱). تحقیقی که بر روی افرادی که دست به خودکشی زده بودند نشان داد که شایعترین علت خودکشی آنان شکست در تحصیلات بوده است (۱۲). افت تحصیلی دانشگاهی یک مشکل جدی است بطوری که حدود ۵۰٪ دانشجویان در سال اول ورود به دانشگاه با افت تحصیلی روبرو می‌شوند (۱۳). مطالعات و پژوهش‌های متعدد حکایت از آن دارند که تنوعی از عوامل می‌تواند به افت تحصیلی منجر شود در برخی از تحقیقات اعتیاد به مواد مخدر مورد توجه قرار گرفته است و سایر تحقیقات نیز عوامل شخصیتی، انگیزه و علاقه، احساس رضایتمندی، احساس تنهایی، انتظار موفقیت، شرایط خانواده، سلامت فیزیکی، روانی، سبک زندگی، عوامل محیطی و افسردگی، ارتباط ضعیف با دوستان، درآمد کم و مسافت طولانی محل سکونت تا دانشگاه، هوش و استعداد دانشجو، روش و رفتار وی در دانشکده، شغل والدین، میزان تحصیلات والدین، بومی بودن دانشجویان، وضعیت اقتصادی - اجتماعی دانشجویان و میانگین معدل دیپلم، سهمیه پذیرش وی در کنکور، فاصله بین اخذ دیپلم و ورود به دانشگاه، اشتغال و وضعیت تأهل دانشجویان را به عنوان عوامل تأثیرگذار در افت تحصیلی معرفی نموده‌اند (۱۶-۱۳). پیشگیری از شکست

مطالعه در این پژوهش دانشجویان دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت ساکن خوابگاه دانشگاه علوم پزشکی گلستان بودند. در این پژوهش پس از هماهنگی با معاونت آموزشی دانشگاه، آمار کل دانشجویان بدست آمد و مشخص گردید ۵۴۲ دانشجو در دانشکده پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان مشغول به تحصیل بودند. معیار ورود به مطالعه ما شامل دانشجویانی بودند که حداقل یک ترم تحصیلی کامل را در دانشگاه علوم پزشکی گلستان سپری کرده و در زمان پژوهش نیز در این دانشگاه مشغول به تحصیل بوده اند اما دانشجویانی که به دانشگاههای دیگر انتقالی گرفته یا از سایر دانشگاه ها مهمان شده بودند وارد مطالعه ما نشدند. لیست دانشجویان دانشکده پیراپزشکی و بهداشت از واحد آموزش گرفته شد و اسامی دانشجویان پیراپزشکی و بهداشت ساکن خوابگاه استخراج گردید. در پایان مشخص گردید ۳۴۴ نفر از دانشجویان پیراپزشکی و بهداشت ساکن خوابگاه هستند که در نهایت پس از اعمال کردن معیارهای ورود و خروج مطالعه و اکتفا به فرمول حجم نمونه از بین این دانشجویان تعداد ۱۵۰ نفر به روش نمونه گیری سیستماتیک انتخاب و وارد مطالعه شدند.

فرمول تعیین حجم نمونه در مطالعه حاضر به صورت زیر می باشد:

$$n = \frac{(Z \cdot \frac{\alpha}{2})^2 \cdot p \cdot q}{d^2} = \frac{0/9216}{0/0064} = 144$$

n = اندازه نمونه مورد نیاز (طبق محاسبات انجام گرفته شده ۱۴۴ برآورد گردید اما به منظور افزایش دقت مطالعه ۱۵۰ نفر در نظر گرفته شد).

Z = ضریب اعتماد که برابر ۰/۹۵ در نظر گرفته شده است.

p = تخمینی از نسبت دانشجویان که دارای ویژگی مورد نظر (افت تحصیلی) می باشند که این مقدار در مطالعه حاضر ۰/۴۰ در نظر گرفته شده است.

d = مقدار اشتباه قابل قبول در برآورد نسبت جامعه (که در مطالعه حاضر ۰/۰۸ در نظر گرفته شده است).

ابزار پژوهش پرسشنامه افت تحصیلی بود که قبلاً در مطالعه چنگیزی آشتیانی استفاده شده و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ مورد تأیید قرار گرفته بود (۲۳). پرسشنامه مورد استفاده مشتمل بر ۲ بخش، بخش اول اطلاعات دموگرافیک دانشجویان (سن، جنس، معدل، وضعیت اشتغال، وضعیت تاهل، مشروط بودن یا نبودن و...) و بخش دوم پرسشنامه مربوط به عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان بود. پرسشنامه ها

تحصیلی و آسیب های روانشناختی متعاقب آن و بهبود کیفیت آموزشی و بازده تحصیلی در گرو توجه به ویژگی های فردی و تحصیلی دانشجویان و عوامل مؤثر بر فرآیند آموزش و عملکرد آنان است (۱۷).

با توجه به موارد فوق باید بیان داشت که افت تحصیلی یا ترک تحصیل دانشجویان نه بعنوان یک مشکل شخصی بلکه به عنوان یک مشکل اساسی اجتماعی مطرح بوده است (۱۳، ۱۸)، و باید هر چه زودتر کشف و عوامل موثر در بروز آن شناسایی و رفع گردند، زیرا مسایل ناشی از آن در آینده گریبانگیر جامعه خواهد شد (۱۹، ۲۰). نتایج تحقیقات نشان داده است حدود ۱۲ درصد دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی در طی تحصیل خود، حداقل یک ترم تحصیلی مشروط می شوند که این مشروطی نه تنها ممکن است دانشجویان را از نظر روحی دچار مشکل نماید، بلکه از نظر پیشرفت تحصیلی آنها را در معرض خطر محرومیت از تحصیل قرار دهد (۴). در این میان افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا اگر این دانشجویان دارای تحصیلات خوبی نباشند به خاطر حساسیت شغلی و ارتباط آن با سلامت افراد جامعه این مشکل به صورت حیاتی خود را نشان خواهد داد به گونه ای که این دانشجویان متعاقب افت تحصیلی در بیمارستان و مراکز بهداشتی درمانی نیز عملکرد ضعیفی را از خود نشان خواهند داد که بعضاً این عملکرد ضعیف غیر قابل جبران خواهد بود (۲۱). مطالعه ای در انگلیس نشان داد که افت تحصیلی دانشجویان دندان پزشکی منجر به افت کیفیت خدمات دندان پزشکی گردیده است (۲۲). بنابراین انجام چنین مطالعاتی به خصوص در دانشگاه های علوم پزشکی که با صرف هزینه های بسیار باید نیروی انسانی کارآموزده و با کیفیت مطلوب را برای عرضه مراقبت های بهداشتی درمانی تربیت کنند ضروری می باشد (۲۳).

از آنجا که تاکنون مطالعه جامعی در رابطه با عوامل مؤثر بر افت تحصیلی در دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام نشده و با توجه به اینکه موضوع فوق از اولویت های تحقیقاتی معاونت آموزشی دانشگاه به شمار می آید این مطالعه با هدف تعیین عوامل موثر بر افت تحصیلی دانشجویان دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت ساکن در خوابگاه دانشگاه علوم پزشکی گلستان اجرا شد.

روش مطالعه

این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی است که به روش مقطعی در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ انجام شده است. جامعه مورد

با تعیین راهبردهای مناسب از بروز موارد جدید افت تحصیلی در دیگر دانشجویان پیشگیری شود.

یافته ها

در این پژوهش تعداد ۱۵۰ پرسشنامه توزیع شد و همه آنها توسط دانشجویان تکمیل و جمع آوری گردید (درصد پاسخگویی ۱۰۰٪). در نمونه مورد پژوهش بر اساس معدل و سابقه مشروطی تعداد ۵۰ نفر در گروه دانشجویان ناموفق و تعداد ۱۰۰ نفر در گروه دانشجویان موفق قرار گرفتند به عبارتی فراوانی افت تحصیلی در این پژوهش ۳۳/۳ درصد بدست آمد. میانگین سنی دانشجویان ۲۲/۲±۲/۱۲ بود. بررسی جمعیت شناختی نشان داد که تفاوت معنی داری بین دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق در برخی از زمینه ها وجود دارد. (جدول شماره ۱)

توسط پژوهشگر در خوابگاه های دانشجویی توزیع و پس از جمع آوری اطلاعات دانشجویان برحسب معدل کلاسی و ترم های مشروطی به ۲ دسته دانشجویان موفق و ناموفق تقسیم گردیدند، بدین صورت که دانشجویان با معدل کمتر از ۱۵ و یا حداقل یک ترم مشروطی و با هر معدلی به عنوان دانشجویان ناموفق و دانشجویانی با معدل بالای ۱۵ و بدون هیچ مشروطی به عنوان دانشجویان موفق در نظر گرفته شده اند. داده ها پس از جمع آوری و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ بوسیله آزمون آماری کای دو، آزمون t مستقل و آزمون آنالیز واریانس با سطح معنی داری (p<۰/۰۵) مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت. با استفاده از نتایج بدست آمده در این پژوهش می توان به بررسی کامل عوامل موثر در افت تحصیلی دانشجویان پرداخت تا

جدول ۱: توزیع فراوانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب متغیر های جمعیت شناختی

نتیجه آزمون	دانشجویان ناموفق		دانشجویان موفق		متغیرهای جمعیت شناختی	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
۰/۴۱۷	۲۲	۲۲	۲۸	۱۴	زیر ۲۰ سال	سن
	۷۸	۷۸	۷۲	۳۶	بالای ۲۰ سال	
۰/۴۸۳	۵۶	۵۶	۶۲	۳۱	پسر	جنس
	۴۴	۴۴	۳۸	۱۹	دختر	
۰/۷۵۷	۸۴	۸۴	۸۲	۴۱	مجرد	وضعیت تاهل
	۱۶	۱۶	۱۸	۹	متاهل	
۰/۴۳۰	۲۲	۲۲	۲۴	۱۲	فرزند اول	ردیف تولد
	۲۲	۲۲	۱۰	۵	فرزند دوم	
	۲۱	۲۱	۲۴	۱۲	فرزند سوم	
	۱۵	۱۵	۱۴	۷	فرزند چهارم	
۰/۲۰۳	۲۰	۲۰	۲۸	۱۴	فرزند پنجم و بیشتر	ترم تحصیلی
	۵۷	۵۷	۷۲	۳۶	دو و سه	
۰/۲۰۳	۳۴	۳۴	۲۲	۱۱	ترم ۵و۴	ترم تحصیلی
	۹	۹	۶	۳	ترم ۶ به بالا	
۰/۰۰۱	۴۷	۴۷	۱۸	۹	۱۸ و بالاتر	معدل کل دیپلم
	۴۳	۴۳	۵۸	۲۹	۱۵-۱۷.۹	
	۱۰	۱۰	۲۴	۱۲	کمتر از ۱۴.۹	
۰/۴۳۶	۹	۹	۱۶	۸	کاردانی	مقطع تحصیلی
	۶۰	۶۰	۵۴	۲۷	کارشناسی پیوسته	
۰/۳۳۷	۳۱	۳۱	۳۰	۱۵	کارشناسی نا پیوسته	شغل پدر
	۵۲	۵۲	۵۲	۲۶	آزاد	
	۴۱	۴۱	۳۴	۱۷	کارمند	

ادامه جدول ۱: توزیع فراوانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب متغیر های جمعیت شناختی

نتیجه آزمون	دانشجویان موفق		دانشجویان ناموفق		متغیرهای جمعیت شناختی	
۰/۰۵۲	۸۰	۸۰	۹۲	۴۶	خانه دار	شغل مادر
	۲۰	۲۰	۸	۴	شاغل	
۰/۰۳۸	۴	۴	۱۴	۷	بی سواد	تحصیلات پدر
	۲۴	۲۴	۱۸	۹	ابتدایی	
	۲۴	۲۴	۱۰	۵	راهنمایی	
	۲۶	۲۶	۳۸	۱۹	دبیرستان	
۰/۰۰۶	۲۲	۲۲	۲۰	۱۰	دانشگاهی	تحصیلات مادر
	۱۳	۱۳	۲۶	۱۳	بی سواد	
	۳۹	۳۹	۳۲	۱۶	ابتدایی	
	۲۴	۲۴	۱۸	۹	راهنمایی	
۰/۰۳۲	۱۶	۱۶	۱۸	۹	دبیرستان	وضعیت اقتصادی
	۸	۸	۶	۳	دانشگاهی	
	۵	۵	۱۴	۷	ضعیف	
۰/۰۳۲	۵۳	۵۳	۶۲	۳۱	متوسط	وضعیت اقتصادی
	۴۲	۴۲	۲۴	۱۲	خوب	
	۸	۸	۱۲	۶	کمتر از ۵۰ کیلو متر	
۰/۲۵۷	۵۲	۵۲	۳۸	۱۹	بین ۵۰ تا ۲۰۰ کیلو متر	فاصله محل سکونت تا دانشگاه
	۴۰	۴۰	۵۰	۲۵	بیش از ۲۰۰ کیلو متر	
	۱۳	۱۳	۲۰	۱۰	دارای کار	
۰/۲۶۲	۸۷	۸۷	۸۰	۴۰	بیکار	وضعیت اشتغال
	۵	۵	۱۸	۹	بلی	
۰/۰۱۰	۹۵	۹۵	۸۲	۴۱	خیر	استعمال سیگار

بود که دانشجویان موفق اکثرا دارای والدین با سطح تحصیلات بالاتر و دانشجویان ناموفق نیز دارای والدین با سطح تحصیلات پایین تر بودند ($p < 0.05$).

دانشجویان ناموفق به مقدار بیشتری اقدام به استعمال سیگار می نمودند و درصد دانشجویان سیگاری در گروه دانشجویان ناموفق ۱۸ درصد ولی در گروه دانشجویان موفق ۵ درصد بدست آمد ($p < 0.05$).

از متغیرهای دیگری که ارتباط آن با افت تحصیلی در این تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفت، تعداد واحدهای گذرانده شده توسط دانشجویان بود. در مجموع میانگین تعداد واحدهای گذرانده شده کل دانشجویان ۳/۴۴ بود. به نحوی که ۵۴٪ از دانشجویان موفق و ۷۰٪ دانشجویان ناموفق کمتر از ۵۰ واحد

نتایج نشان داد که ۳۰ نفر (۶۲٪) از دانشجویان ناموفق را پسران و ۱۹ نفر (۳۸٪) از آنها را دختران تشکیل داده بودند.

بین افت تحصیلی با معدل دوران دبیرستان ($p = 0.01$)، سطح تحصیلات پدر ($p = 0.38$)، سطح تحصیلات مادر ($p = 0.06$)، وضعیت اقتصادی ($p = 0.32$) و سیگاری بودن دانشجویان ($p = 0.1$) ارتباط معناداری وجود داشت. اما رابطه معنا داری بین افت تحصیلی با سن، جنس، ترم، مقطع تحصیلی و وضعیت اشتغال دانشجویان یافت نشد ($p > 0.05$).

در این پژوهش دانشجویان موفق از پیشینه تحصیلی بهتری برخوردار بودند به گونه ای که ۴۷ درصد از این دانشجویان معدل دیپلمشان بالاتر از ۱۸ بوده اما تنها ۱۸ درصد از دانشجویان ناموفق معدلی بالاتر از ۱۸ داشتند. نتایج بدست آمده گویای این

نتایج سهمیه قبولی دانشجویان در کنکور سراسری با افت تحصیلی نشان داد که در میان دانشجویان موفق ۵۴ نفر (۵۴٪) با استفاده از سهمیه منطقه سه پذیرفته شده بودند، اما در میان دانشجویان ناموفق ۲۰ نفر (۴۰٪) با استفاده از سهمیه منطقه سه در آزمون سراسری پذیرفته شده بودند. نتایج در جدول شماره ۴ نشان داده شده است. همچنین آزمون آماری بین سهمیه مورد پذیرش در کنکور و موفقیت دانشجویان ارتباط معنی داری نشان داد (p=۰/۰۱۱).

جدول ۴: توزیع فراوانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب سهمیه پذیرش در آزمون سراسری

منطقه مورد پذیرش در کنکور	نا موفق		موفق		نتیجه آزمون P- value
	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	
منطقه یک	۳	۶	۶	۶	۰/۰۱۱
منطقه دو	۱۹	۳۸	۳۸	۳۸	
منطقه سه سهمیه	۲۰	۴۰	۵۴	۵۴	
غیرمناطق (شاهد، ایثارگر)	۸	۱۶	۲	۲	
جمع	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	

زمان مطالعه در ۲۴ ساعت بدین صورت تقسیم شد: زیر دو ساعت، ۲-۴ ساعت و بیش از ۴ ساعت، نتایج در دانشجویان مورد مطالعه اینگونه بود که ۵۵٪ دانشجویان موفق کمتر از ۲ ساعت در ۲۴ ساعت درس می خواندند دانشجویانی که بین ۲-۴ ساعت درس می خواندند ۳۳٪ بودند و ۱۲٪ باقیمانده بیش از ۴ ساعت درس می خواندند. ۶۲٪ دانشجویان ناموفق کمتر از ۲ ساعت در ۲۴ ساعت درس می خواندند، ۲۶٪ بین ۲-۴ ساعت و ۱۲٪ بیش از ۴ ساعت درس می خواندند. ارتباط بین زمان مطالعه و افت تحصیلی معنی دار نشد (p=۰/۶۶۴).

یکی دیگر از متغیر های موثر در پیشرفت تحصیلی دانشجویان که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفت روش مطالعه بود که این رابطه نیز معنی دار نشد (p=۰/۱۶۲). در میان دانشجویان موفق ۱۷٪ برای مطالعه خود برنامه ریزی دقیق داشتند، ۴۷٪ برای درس خواندن برنامه ریزی درسی آنان آزاد و قابل انعطاف بود و ۳۶٪ از آنها بدون برنامه ریزی درسی خود می خوانند اما در بین دانشجویان ناموفق ۶٪ برای مطالعه خود برنامه ریزی دقیق، ۵۰٪ برنامه ریزی درسی آزاد و قابل انعطاف و ۴۴٪ بدون برنامه ریزی درسی می خوانند.

درسی گذرانده بودند که اختلاف معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد (p=۰/۰۶).

ارتباط رشته تحصیلی با افت تحصیلی در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت که نتایج فراوانی افت تحصیلی در میان دانشجویان رشته های مختلف دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت در جدول ۲ ارائه شده است. در نهایت ارتباط معنی داری بین افت تحصیلی و رشته تحصیلی نشان نداد (p=۰/۵۹۴).

جدول ۲: توزیع فراوانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب رشته تحصیلی

رشته تحصیلی	نا موفق		موفق		نتیجه آزمون P- value
	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	
بهداشت عمومی	۴	۸	۱۱	۱۱	۰/۵۹۴
بهداشت محیط	۱۳	۲۶	۱۸	۱۸	
اتاق عمل	۹	۱۸	۲۳	۲۳	
هوشبری	۷	۱۴	۲۰	۲۰	
علوم آزمایشگاهی	۱۷	۳۴	۲۸	۲۸	
جمع	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	

از لحاظ عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی در برخی از متغیرها از جمله دقت و تمرکز در کلاس درس و سهمیه منطقه مورد پذیرش در کنکور در هر دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق اختلاف معناداری مشاهده شد.

نتایج بررسی رابطه بین افت تحصیلی و دقت و تمرکز نشان داد که از میان ۱۰۰ دانشجوی مورد مطالعه در گروه ۵۷٪ در سر کلاس ها دقت در حد متوسط داشتند ولی در میان دانشجویانی که افت تحصیلی داشتند ۲۳ نفر (۴۶٪) دقت و تمرکز کم سر کلاس های درسی داشتند (جدول ۳). آزمون آماری ارتباط معنا داری بین افت تحصیلی و دقت و تمرکز آنها سر کلاس های درس نشان داد (p=۰/۰۴۸).

جدول ۳: توزیع فراوانی افت تحصیلی در جامعه مورد پژوهش در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب میزان دقت و تمرکز

دقت و تمرکز	نا موفق		موفق		نتیجه آزمون P- value
	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	
کم	۲۳	۴۶	۲۶	۲۶	۰/۰۴۸
متوسط	۲۱	۴۲	۵۷	۵۷	
زیاد	۶	۱۲	۱۷	۱۷	
جمع	۵۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	

ارتباط معنی داری در سایر متغیر های مورد بررسی در این پژوهش که در پیشرفت تحصیلی می توانند تأثیر بگذارند، یافت نشد. نتایج در جدول شماره ۵ ذکر شده است.

جدول ۵: توزیع فراوانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در دو گروه موفق و ناموفق بر حسب متغیر های موثر در پیشرفت تحصیلی

نتیجه آزمون P- value	موفق		نا موفق		گزینه ها	متغیر ها
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
۰/۸۴۴	۱۳	۱۳	۱۴	۷	کم	انگیزه برای ادامه تحصیل
	۴۵	۴۵	۴۰	۲۰	متوسط	
	۴۲	۴۲	۴۶	۲۳	زیاد	
۰/۷۰۰	۷۱	۷۱	۷۴	۳۷	علاقه شخصی	نحوه انتخاب رشته در کنکور
	۲۹	۲۹	۲۶	۱۳	فشار خانواده	
	۶۵	۶۵	۶۴	۳۲	آسان	سهولت دسترسی به استاد راهنما
۰/۹۰۴	۳۵	۳۵	۳۶	۱۸	مشکل	
	۷	۷	۴	۲	عالی	
	۳۸	۳۸	۳۲	۱۶	خوب	برداشت از مفید بودن تکالیف اختصاصی
۰/۷۲۴	۳۰	۳۰	۳۶	۱۸	متوسط	
	۲۵	۲۵	۲۸	۱۴	ضعیف	
	۹	۹	۱۸	۹	عالی	کیفیت آموزشی با برنامه ریزی درسی
۰/۳۴۵	۴۵	۴۵	۳۴	۱۷	خوب	دانشکده
	۳۲	۳۲	۳۲	۱۶	متوسط	
	۱۴	۱۴	۱۶	۸	ضعیف	

بحث

لرستان (۱۰) نشان دادند که بین سن با موفقیت تحصیلی ارتباط معناداری وجود داشته است .

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که جنس با موفقیت تحصیلی ارتباط نداشته است ، اما همانند اکثر مطالعات دیگر بیشتر دانشجویان ناموفق را پسران تشکیل می دادند به گونه ای که از بین دانشجویان ناموفق ۶۲ درصد پسر و ۳۸ درصد دختر بودند همچنین در سایر مطالعات که نشان داده اند بین جنسیت با موفقیت تحصیلی ارتباطی وجود ندارد با مطالعه حاضر همخوانی دارد (۱۸,۲۱,۲۴,۲۸) . با این وجود مطالعاتی که در دانشگاههای علوم پزشکی اراک (۲۳)، رفسنجان (۲۹)، اصفهان (۲۷) ، لرستان (۱۰) ، کاشان (۳۰)، همدان (۴) و دانشگاه شهید چمران (۳۱) انجام شده اند نشان داده اند که بین جنسیت با موفقیت تحصیلی ارتباط معناداری وجود داشته است.

در این پژوهش حدود ۱۶٪ از دانشجویان ناموفق را افراد متاهل تشکیل می دادند که ارتباط معنی داری بین تأهل دانشجویان و افت تحصیلی یافت نشد، بنابراین صرف تأهل نمیتواند مانعی برای موفقیت تحصیلی باشد بلکه کمبود امکانات رفاهی و پرداختن به شغل های کاذب جهت کسب درآمد می تواند مانعی مهم در جهت کسب موفقیت تحصیلی این عده از

مجموعه ای از عوامل وجود دارند که باعث افت تحصیلی و به تبع آن اتلاف منابع انسانی و غیر انسانی نظام آموزشی می گردد و از این منظر برای یافتن علل افت تحصیلی باید عوامل مختلفی نظیر انگیزه، هدف، برنامه ریزی، امکانات و تجهیزات، شرایط فردی و خانوادگی ، وضعیت اقتصادی و فرهنگی خانواده و .... را مورد توجه قرار داد. در این مطالعه عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشکده پیراپزشکی و بهداشت گلستان مورد بررسی قرار گرفته است.

بین دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق از لحاظ سن تفاوت معناداری مشاهده نشد این یافته با یافته های مطالعات چنگیزی آشتیانی (۲۳)، منیری (۲۴) و زاهدی (۲۵) همخوانی دارد و به گفته ی خزاعی و همکاران سن به تنهایی نمیتواند علت افت تحصیلی باشد و مسائل جانبی همراه با آن نظیر تاهل و اشتغال اثر آن را تقویت می نمایند (۲۶). اما مطالعه شمس و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۲۷)، علیخانی و همکاران در علوم پزشکی ارتش (۲۸) و فرهادی و همکاران در علوم پزشکی

علیخانی (۲۸) مشابهت داشته است اما با نتایج حاصل شده از مطالعه چنگیزی آشتیانی (۲۳) مغایرت دارند.

تحصیلات والدین در پیشرفت تحصیلی فرزندان به عنوان امری غیرقابل اجتناب محسوب می شود، به نظر می رسد والدینی که دارای سطح تحصیلات بالاتری می باشند از فرزندان خود نیز چنین انتظاری خواهند داشت، بنابراین الگوی بهتری برای آنان محسوب خواهند شد به نحوی که این امر به طور ناخودآگاه در فرزندان این حس را ایجاد خواهد کرد تا همچون والدین خود تلاش و کوشش بیشتر و عملکرد موفق تری را نشان دهند. نتایج پژوهش حاضر نیز حکایت از همین مسأله داشت دانشجویانی که والدین آنها از تحصیلات بالاتری برخوردار بودند وضعیت تحصیلی مناسب تری داشتند. این نتایج با یافته های ده بزرگی (۱۸)، چنگیزی آشتیانی (۲۳) و خزاعی (۲۶) مطابقت داشت اما با نتایج علیخانی و همکاران مغایرت دارد (۲۸).

یافته های دیگر پژوهش حاضر این بود که بین وضعیت اقتصادی دانشجویان موفق و ناموفق رابطه معناداری وجود داشت. تحقیقاتی که در مورد تأثیر پایگاه اقتصادی دانشجویان و پیشرفت تحصیلی انجام شده بود نتایج مشابهی را ارائه دادند، برخی از پژوهش ها نشان داد دانشجویانی که از خانواده های با وضعیت اقتصادی پایین می باشند عملکرد تحصیلی ضعیفی داشتند (۳۹). یافته های پژوهش زاپالا در سال ۲۰۰۲ نشان داد کسانی که از خانواده های سطح پایین اقتصادی بودند، کمتر مطالعه می کردند و نسبت به تحصیل نگرش منفی داشتند و زودتر ترک تحصیل می کردند (۴۰). اما در برخی از تحقیقات رابطه بین پایگاه اقتصادی اجتماعی و پیشرفت تحصیلی تایید نشده است، از جمله این پژوهش ها چنگیزی آشتیانی (۲۳)، زاهدی (۲۵)، علیخانی (۲۸) و تمنائی فر (۳۰) که با پژوهش حاضر همخوانی ندارد. به نظر شمید پایگاه اقتصادی اجتماعی ضعیف می تواند باعث افت تحصیلی شود اما نقش این عامل برای همه موارد افت تحصیلی قابل توجه نیست به عبارت دیگر برای برخی از موارد علت افت تحصیلی چیز دیگری است (۴۱).

از لحاظ وضعیت اشتغال دانشجویان ناموفق نسبت به گروه دانشجویان موفق بیشتر شاغل بوده اند اما ارتباط معنی داری بین اشتغال دانشجویان و افت تحصیلی نشان داده نشد. همچنین در پژوهش تمنائی فر و همکاران بین دو گروه دانشجویان شاغل و غیر شاغل از نظر پیشرفت تحصیلی تفاوت معنا داری مشاهده نگردید (۳۰) در تحقیقی که پوراکی و همکاران در خصوص بررسی تاثیر اشتغال به کار دانشجویان پرستاری در طی دوران

دانشجویان باشد. این نتیجه با یافته های مطالعاتی که درکاشان (۲۴)، علوم پزشکی ارتش (۲۸)، تبریز (۳۲)، مشهد (۳۳) و هرمزگان (۳۴) انجام شده اند مطابقت دارد اما با یافته های سایر مطالعات از جمله (۱۸، ۲۳، ۲۷، ۲۸، ۳۰، ۳۵، ۳۶) مغایرت دارد در مجموع شاید این نتیجه به دلیل کم بودن دانشجویان متاهل در دانشگاه گلستان خیلی قابل استناد نباشد.

بر اساس مطالعه حاضر مشخص شد که تفاوت معنی داری بین دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق در برخی از زمینه ها وجود دارد یکی از این موارد معدل دیپلم دانشجویان (پیشینه تحصیلی) بوده است. با توجه به معدل دانشجویان در قبل و بعد از دیپلم دانشجویانی که در دوره دبیرستان معدل بالاتر و از پیشینه تحصیلی بهتری برخوردار بودند در دانشگاه نیز موفقیت بیشتری را نشان دادند، به عقیده پژوهشگران پیشینه تحصیلی ضعیف بر سطح پایداری و مقاومت دانشجویان تأثیر منفی گذاشته و باعث عملکرد تحصیلی ضعیف دانشجویان در مقاطع بالاتر خواهد شد (۳۷). این یافته با یافته های مطالعات هزاوه ئی (۴)، فیروزی (۳۵)، خزاعی (۲۶)، چنگیزی آشتیانی (۲۳)، تقریبی (۳۸)، علیخانی (۲۸) و تمنائی فر (۳۰) همخوانی داشت، به نحوی که در همه مطالعات بین موفقیت تحصیلی در دانشگاه و معدل دیپلم دانشجویان ارتباط معناداری وجود داشت. با توجه به نتایج مشابه مطالعات مختلف در این زمینه شاید بتوان گفت این ارتباط مثبت بین معدل دیپلم و پیشرفت تحصیلی در دانشگاه بتواند گزینش دانشجویان جهت ورود به دانشگاه بر اساس معدل دوره متوسطه را تقویت نماید و استفاده از آن در پذیرش دانشجویان پیشنهاد شده بود، اما باید توجه داشت که فقط معدل کتبی سال آخر دبیرستان و سال ما قبل آن به شرط برگزاری آزمون های استاندارد معتبر و سراسری می تواند ملاک خوبی برای این انتخاب باشد و در غیر این صورت فاقد ارزش می باشد.

در پژوهش حاضر از لحاظ متغیر شغل پدر بین هر دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق اختلاف آماری وجود نداشت اما اکثر دانشجویان ناموفق دارای پدرانی با شغل آزاد یا بیکار بودند که این امر خود می تواند بر روی وضعیت اقتصادی خانوار تأثیر گذارد و به شکل غیر مستقیم پیشرفت تحصیلی فرزندان را تحت تأثیر قرار دهد. در پژوهش حاضر بین شغل مادر و پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی داری مشاهده نشد و اکثر دانشجویان در هر دو گروه موفق و ناموفق دارای مادرانی با شغل خانه دار (بیش از ۸۰ درصد) بوده اند که نتایج بدست آمده با نتایج

تحصیلی بر موفقیت تحصیلی آنان در دانشگاههای علوم پزشکی تهران بر روی ۱۶۹ نفر دانشجو که ۹۳ نفر از آنان اشتغال به کار دانشجویی داشتند انجام داده نتایج نشانگر این مطلب بوده که کار دانشجو بر موفقیت تحصیلی تاثیر ندارد (۴۲). اما در سایر تحقیقات ارتباط معنی داری را نشان داده است (۲۳، ۲۸).

از عوامل مهم عدم موفقیت که در این پژوهش مد نظر قرار داشت استعمال سیگار بود که نزد دانشجویان ناموفق به مقدار بیشتری نسبت به دانشجویان موفق گزارش شده است و اختلاف مشاهده شده از لحاظ آماری معنی دار بود. این امر می تواند ناشی از اتلاف وقت بیهوده و گذراندن اوقات فراغت دانشجویان ناموفق با دوستان در خوابگاه ها یا بیرون از خوابگاه و استعمال سیگار باشد که طبعاً بر روی پیشرفت تحصیلی این عده از دانشجویان موثر می باشد. در سایر مطالعات از جمله، چنگیزی آشتیانی در دانشگاه علوم پزشکی اراک (۲۳) و دلارام در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد (۴۳) و مطالعه موراری و همکاران (۴۴) فاکتورهایی همچون استعمال سیگار بر افت تحصیلی دانشجویان اثر گذار عنوان شده است.

از متغیر های دیگری که ارتباط آن با افت تحصیلی در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت رشته تحصیلی بود که همانند مطالعه چنگیزی آشتیانی (۲۳) ارتباط معناداری پیدا نشد. اما نتایج حاکی از این بود که بیشترین فراوانی افت تحصیلی در میان دانشجویان رشته های مختلف دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت مربوط به دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی با ۳۴٪ می باشد. نتایج مطالعات دیگری که ارتباط بین رشته تحصیلی را با افت تحصیلی مورد ارزیابی قرار داده بودند با این نتیجه سازگار می باشند از جمله مطالعه عدالت خواه در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل (۴۵) که نشان داد بیشترین افت تحصیلی در بین دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی با ۱۹٪ وجود دارد، همچنین مطالعه تقریبی و همکارانش نیز گواه بر این موضوع می باشد که دانشجویان رشته علوم آزمایشگاهی با ۵۰/۷٪ از بیشترین فراوانی افت تحصیلی در بین سایر رشته ها برخوردار هستند (۳۸).

در پژوهش حاضر دقت و تمرکز در کلاس درس در دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق اختلاف معنی داری داشت، به گونه ای که بیشتر دانشجویان ناموفق دقت و تمرکز کمی سر کلاس های درس داشتند، این یافته با یافته چنگیزی آشتیانی (۲۳) و دلارام (۴۳) همخوانی داشت. با افزایش کیفیت کلاس های درسی، نحوه تدریس و رفتار مناسب اساتید، استفاده از محتوای

آموزشی مناسب، کمک گرفتن از وسایل کمک آموزشی در آموزش دانشجویان، بازدیدهای علمی و ایجاد تنوع و هیجان در تدریس می توان میزان دقت و تمرکز دانشجویان در کلاس درس را افزایش داد. در همین زمینه نتایج پژوهش های یونسکو در کشورهای آسیایی و اقیانوسیه نیز نشان داده است که به کارگیری روش های تدریس مناسب و استفاده از روش های فعال آموزشی باعث جلوگیری از افت تحصیلی می شود (۴۶) جان هونن و ون هانن نیز عامل افت دانشجویان پرستاری را نامناسب بودن محتوای آموزشی ذکر می نماید (۴۷). با توجه به یافته های این پژوهش و سایر مطالعات دیگر از آن جا که عدم به کارگیری روش های مناسب آموزشی باعث افت تحصیلی می شود، لزوم استفاده از روش های مناسب آموزشی توسط اساتید محترم جهت کاهش افت تحصیلی دیده می شود (۴۸) تا با جلب توجه فراگیران از افت تحصیلی آنان نیز جلوگیری شود.

سهمیه قبولی در دانشگاه در تمامی مطالعات از جمله بررسی حاضر، اثر معنی داری بر افت تحصیلی دانشجویان داشته است، در این پژوهش از بین ۱۰ دانشجوی مورد بررسی که با استفاده از سهمیه های غیرمناطق) رزمندگان، شاهد و ایثارگر، جانبازان و... در کنکور سراسری قبول و وارد دانشگاه شده بودند، ۸ نفرشان (۸۰٪) در گروه دانشجویان ناموفق و دانشجویان دارای افت تحصیلی طبقه بندی شدند. این نتیجه با نتایج سایر مطالعات (۴، ۱۸، ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۳۵، ۴۳، ۴۵) مطابقت دارد. در مطالعه ای که توسط ده بزرگی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام شد بیش از ۷۰٪ دانشجویان ناموفق و دارای افت تحصیلی از سهمیه ایثارگران استفاده کرده بودند (۱۸). در مطالعه خزاعی و همکاران، سهمیه غیرمناطق بیشترین همبستگی را با افت تحصیلی نشان داده است، در این مطالعه آمده است که علیرغم آگاهی از این موضوع و بیان برخی راهکارها در مطالعات قبلی، فکر اساسی در مورد رفع مشکلات بنیادی دانشجویان مذکور به عمل نیامده است. لذا با توجه به حذف دروس پیش دانشگاهی در بسیاری از دانشگاه ها، ضرورت برقراری مجدد دروس مذکور و ارائه مناسب و با کیفیت آن توسط مدرسین توانمند، همچنین ارائه خدمات مشاوره ای و تحصیلی مطلوب پیشنهاد می گردد. همچنین تجدید نظر در شیوه گزینش داوطلبان سهمیه غیرمناطق، مثلاً گذراندن موفقیت آمیز حداقل یک ترم مقدماتی و کلی جهت ورود به رشته های تحصیلی مثل پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی، توصیه می گردد (۲۶). اجرای برنامه هایی نظیر مشاوره و راهنمایی و کمک اساتید راهنما و برنامه

دخانیات، تمرکز در سر کلاس درس، سهمیه منطقه مورد پذیرش و... تأثیر دارد. لذا توجه به این عوامل توسط مسئولین و دست اندرکاران آموزش دانشگاه به منظور ارائه راهکار برای رفع مشکلات دانشجویان و موانع موجود در سر راه تحصیل آنها ضروری بنظر می رسد از جمله این راهکارها می توان به بازنگری برنامه های آموزشی و تغییر در شیوه های آموزش بر اساس روشهای نوین آموزشی، افزایش امکانات رفاهی و آموزشی، استفاده از مشاورین آموزشی مجرب و مشاوره با دانشجویان، ارتقاء سطح توانمندی های اساتید راهنما، تجدید نظر در شیوه های گزینش دانشجو و در نظر گرفتن شرط معدل دیپلم، برگزاری کارگاههای آموزشی مهارتهای مطالعه و یادگیری موثر و توجه به انگیزه و علاقه دانشجویان اشاره کرد.

عدم همکاری و مشارکت دانشجویان پزشکی برای شرکت در این پژوهش و عدم تکمیل پرسشنامه توسط آنها منجر به محدود شدن جامعه مورد هدف مطالعه گردید که متعاقب آن نتایج قابل تعمیم به این گروه از دانشجویان نمی باشد لذا این مورد جز محدودیتهای مطالعه حاضر می باشد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله تمامی مسئولین دانشگاه علوم پزشکی گلستان و دانشکده پیراپزشکی و بهداشت گرگان به دلیل همکاری در تمام مراحل طرح ما را در راه رسیدن به هدفمان کمک نمودند و تمام دانشجویان شرکت کننده در این طرح کمال تشکر و قدردانی را داریم.

Reference:

- 1- Berk LE. Infants, children and adolescents. 2nd ed. Boston: Allyn & Bacon; 1999. p: 211-13.
- 2-Nemati SH. Introduction to educational technology ,Mashhad, Jahad Daneshgahi Publication 1989; p:47.
- 3-Safdari Dehcheshmeh F, Delaram M, Parvin N, Kheiri S, Froozandeh N, Kazemiman A, The viewpoints of students and educators, in faculty of nursing and midwifery of Shahrekord University of Medical Sciences, about the effective factors in academic improvement of students 2004. Shahrekord Univ Med Sci J 2007; 3(9): 71-7.
- 4- Hazavehei SMM, Fathei Y, Shamshirei M, Study on the causes of students academic probation in Hamadan University of Medical Sciences, 2001-2002. SDME, 2006; 3 (1): 33-42.

های ستاد شاهد در دانشگاه های علوم پزشکی کشور می تواند نقش مهمی در ارتقاء سطح علمی این دانشجویان داشته باشد. در این پژوهش بین دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق از لحاظ متغیرهایی همچون علاقه به رشته تحصیلی، انگیزش جهت ادامه تحصیل و نحوه انتخاب رشته تفاوت معناداری مشاهده نشد که این یافته مغایر با پژوهش منیری و همکاران در کاشان (۲۴) و هزاوه ای و همکاران در همدان (۴) و ده بزرگی و همکاران در شیراز (۱۸) می باشد.

در پژوهش حاضر هر دو دسته دانشجویان موفق و ناموفق از لحاظ میزان دسترسی به استاد راهنمای خود با یکدیگر تفاوتی را نداشتند به این معنا که جهت حل مشکلات دانشجویان و ارائه مشاوره به آنان هر دو گروه دانشجویان به یک میزان به استاد راهنمای خود دسترسی داشته و اساتید راهنما تفاوتی بین این دو گروه به منظور ارائه خدمات مشاوره قائل نشده اند، اما برداشت دانشجویان ناموفق از کیفیت برنامه های آموزشی دانشکده محل تحصیل خود نسبت به دانشجویان موفق ضعیف تر بوده این در حالی است که کیفیت خدمات آموزشی برای هر دو گروه دانشجویان موفق و ناموفق به صورت یکسان، در یک بازه زمانی و در یک مکان آموزشی بوده است.

نتیجه گیری

با عنایت به نتایج حاصل شده از مطالعه حاضر علل و عوامل متعددی در موفقیت یا عدم موفقیت دانشجویان نظیر معدل دیپلم، تحصیلات پدر و مادر، وضعیت اقتصادی، استعمال

- 5- Karami Matin B, The study of relationship between personal characteristics of nursing students and their educational achievement in Tehran University of Medical Sciences in 1996. Behbood, 2000; 4(2): 87-92.
- 6- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Proceeding of the 39th International Conference on Education. Wastage in the word between 1970-1980. 1984; July 20, Paris, France, 1984.
- 7- Narimani M. Overview of factors affecting academic decline. Payvand Journal, 1998; (160): 47-56.
- 8- Unesco. Wastage in the word between 1970-1980. Paris: Unesco; 1984.
- 9- Derakhshan A, Khadivzadeh T, and Khoraminia Sh, Indices of educational dropout and the effective

- factors in medical students of Mashhad medical University. *Journal of Medical Education*, 2003; 4 (1):94
- 10- Farhadi A, Kadkhodaei HR, and Hassanpour AN, Effective factors on student's academic dropout in Lorestan University of medical sciences. *Journal of Medical Education*, 2003; 4 (1): 86.
- 11- Younge SL, Oetting ER, Deffenbacher JL. Correlations among maternal rejection, dropping out of school, and drug use in adolescents: a pilot study. *J Clin Psychol* 1996; 52(1): 96-102.
- 12- Meilman PW, Pattis JA, Kraus-Zeilmann D. Suicide attempts and threats on one college campus: policy and practice. *J Am Coll Health* .1994; 42(4): 147-54.
- 13- López-Bárcena J, González-de Cossío Ortiz M, Avila-Martínez I, Teos-Aguilar O. Epidemiological health factors and their relationship with academic performance during the first year of medical school. Study of two generations. *Gac Med Mex* .2009; 145 (2): 81-90.
- 14- Smith GH. Intervention strategies for children vulnerable for school failure due to exposure to drugs and alcohol. *Int J Addict*. 1993; 28(13): 1435-70.
- 15- Peterson J. A follow up study of one group an achievers and under achievers four years after high school graduation. *Journal of Roper Review*. 2002; 22(44): 217.
- 16- Holt MP. Student retention practices in associate degree, entry-level dental hygiene programs. *J Dent Hyg*. 2005; 79(3): 6.
- 17-Ghaffarian H, Delaviz H, Ghaedi H, Alamdari A. The relation of students' educational success and their concerns ageneral satisfaction. *Journal of Medical Education*, 2003; suppl. 1, 4: (1):96.
- 18- Dehbozorgi GhR, Mooseli HA. [A survey on drop out risk factors among medical students, Shiraz Medical University, 1999]. *Journal of Babol University of Medical Sciences* 2003; 5 (2): 74-8. [In Persian]
- 19- Denison AR, Currie AE, Laing MR, Heys SD. Good for them or good for us? The role of academic guidance interviews. *Med Educ* .2006; 40 (12): 1188-1191.
- 20- Kies SM, Freund GG. Medical students who decompress during the M-1 year outperform those who fail and repeat it: A study of M-1 students at the University of Illinois College of Medicine at Urbana-Champaign 1988-2000. *BMC Med Educ*. 2005; 5 (1): 18.
- 21-Lazin R, Neumann R. Students characteristics as predictors of dropout from medical school: Admissions to Beer-Sheva over a decade. *Med Educ J* .1991; 25 (5): 396-404.
- 22- Drummond JR. and Duguid R. Students drop out from UK dental schools. *Br Den J*. 1997; 182(9): 347-349.
- 23-Changyzi Ashtyani S, Shamsi M, Mohamadbeygi A, Frequency of educational decline and some effective factors of student's opinion in Arak University of Medical Sciences, 2009. *Arak Medical University Journal (AMUJ)*, Winter 2010, 12(4 suppl 1): 24-33.
- 24- Moniri R, Ghalebтарash H, Abass Mussavi G, The Reasons of Educational Failure among Paramedical Students in Kashan University of Medical Sciences. *Iran J Med Education* 2006; 1(6): 135-40.
- 25- Zahedy asl M, Factors effected of educational progress in shahed student. *Journal shahed University* 2003; 9 (3):12.
- 26-Khazaei M, Rezaei M, Khazaei S, Survey of personal and educational characters in unsuccessful medical students in compare with success students. *Koomesh, Journal of Semnan University of Medical Sciences* 2008; 9 (2): 87-92.
- 27- Shams B, Farshid Far M, Hasan Zadeh A, Comparison of demographic characteristics and, conditional and unconditional character of students in Isfahan University of Medical Sciences 1995]. *Journal of Isfahan University of Medical Sciences* 1997; 2 (4): 222-6.
- 28-Alikhani M, Markazi Moghadam N, Boroomand S, Zandbagleh M, Factors affecting educational failure of nursing students between 2001 to 2004 in Army University on Medical Sciences. *Journal of Army University of Medical Sciences* 2006; 4 (2): 819-24.
- 29- Mortazavi SMJ, Sajadi SMA, Rashidi Nia H, Vafa MR, The necessity causes rapid emergence of two disturbing phenomenon of education: A dramatic rise of female to male students and a significant loss of students motivated man. *Second International Conference on Information Shahid Beheshti University of Medical Science and Health Services* 2003: 153.

- 30- Tamany fard M, The survey of some factors effected between student with educational decline. Journal shahed Univ, 2007; (24): 147.
- 31- Majdodin A, Factors affecting the educational failure undergraduates Shahid Chamran University. [Msc Theses], Tehran: Shahid Beheshti University of Medical Sciences; 1995.
- 32- Raoufi M, Sadagat K, Hanae J, Khodadi Kh, Nazari M, Pouzesh Sh, Asgari AR, Effective familial individual factors on drop out of the students of Tabriz University of Medical Sciences in Academic Year (2005-2006). Journal of Tabriz University of Medical Sciences 2007; 29 (4): 113-115.
- 33- Kadivzadeh T, Indices of educational failure and its risk factors in nursing and midwifery students Mashhad University of Medical Sciences, IJME 2003; (Supp 1): 77.
- 34- Falah-Chai S, Factors affecting the educational failure (probation) Hormozgan University. Elm Andisheh, Journal of Hormozgan University, 2000; 1 (1): 5.
- 35- Saberfirozy M, The survey of educational decline between student in Shiraz University 2002, Procding of Congress of educational medicine; 2003 Oct 30-31 Nov1; Tehran, Iran.
- 36- Karami Matin B, The study of relationship between personal characteristics of nursing students and their educational achievement in Tehran University of Medical Sciences in 1996. Behbood, 2000; 7(4): 87-92.
- 37- Tino V. leaving college. Journal of Higher education. 1993; vol 59:438-455.
- 38- Tagharrobi Z, Fakharian E, Mirhoseini F, Rasooli Nejad SA, Akbari H, Ameli H, survey of educational drop-out indexes and realate factor in alumni of paramedical faculty of Kashan University of Medical Sciences. Journal of Babol University of Medical Sciences 2010; 12 (Suppl 1): 76-89.
- 39- Majdodin A, The survey of educational decline in Ahvaz University. [MSc thesis], Tehran: Shahid Beheshti University of Medical Sciences; 1995.
- 40- Zappala G. The influence of economic disadvantage in the academic performance. J Sociology. 2002; 38(2):115-25.
- 41- Schemid C. Educational achievement. Journal of leadership in education 2001; 4: 237-60.
- 42- Poraky SH, The survey of job student on educational decline in Tehran university. [MSc thesis], Tehran University, 1994.
- 43- Delaram M, Aein F, Fouroozandeh N, The effective factors on dropout in students of Shahrekord University of Medical Sciences. Journal of Hormozgan University of Medical Sciences 2012; 16 (2): 163-172.
- 44- Murai H, Nakayama T. A one-year follow-up study on predictors of temporary leaves and drop-outs among students at a women's junior college. J Epidemiol. 2008; 18:26-36.
- 45- Edalatkhah H, Jahangiri S, Khanbabazadeh M, Amani F, Hashimilir M, The educational situation of graduates in Ardebil University of Medical Sciences. IJME, 2005; 5 (2): 193-5.
- 46- UNESCO, Regional office for Education in Asia and pacific "Coping with Dropout" Bangkok, UNESCO Regional Office for Education in Asia and the Pacific; 1987: 1-10.
- 47- Vanhanen L, Janhonen S. Factors associated with students' orientations to nursing. J Adv Nurs. 2000; 31(5): 1054-62.
- 48- Hazavehei SMM. The effect of an educational program based on the PRECEDE Model on the level of academic consultants' ability and students' satisfaction. Journal of Medical Education, summer 2003; 3(2): 81-85. [In Persian]

Survey the Frequency and Risk factors in the Academic Failure in Students that living in dorms of Golestan University of Medical Sciences & Health Sciences in Year 2011-2012

*Rahimi Pordanjani S¹, Heshmati H², Moghaddam Z³

1- Sajjad Rahimi pordanjani: student Msc of Epidemiology in Yazd University of medical Science.

2- Msc of Health Education Department of Public Health, Torbat Heydariyeh University of Medical Science, Torbat Heydariyeh, Iran.

3- Msc of Instruction Technology, Department of Public Health, School of Health, Golestan University of Medical Science, Gorgan, Iran.

*Corresponding Author: *Sajjad Rahimi pordanjani: student Msc of Epidemiology in Yazd University of medical Science.*

E-mail: *sajadrahimi_p@yahoo.com*

TEL: *+98 9133809081*

Abstract

Background and aim: The students' academic failure has been introduced as one of the main challenges in educational systems. The present study has been conducted with the purpose to determine the frequency and risk factors of academic failure in students that living in dorms of Golestan University of Medical Sciences and Health Sciences.

Materials and Methods: This study was across sectional study in which 150 students of Golestan University that living in dorms of Department of Health and Allied were selected by systematic random sampling. data were collected with questionnaire validated and analyzed with SPSS16 software.

Results: the mean of students age was $22.2 \pm 12/2$ and frequency of academic failure based on GPA and probation terms was $33/3$ ($n = 50$). Most frequently was observed in laboratory science students, 34% ($n = 17$). There were a significant relationship between academic failure and high school GPA, parent education, maternal education, economy status, smoking students ($p < 0/05$). Among the factors affecting in academic achievement were significantly associated, between academic failure with focus in the classroom and the area of the admissions ($p < 0/05$).

Conclusion: Due to high prevalence of academic failure among Student Golestan University of Medical Sciences and Health Sciences, university education officials should complete checking factor affecting on academic failure this student's, up to determine the appropriate strategies for prevention of occurrence new cases of academic failure in other students.

Keywords: Students, Academic Failure, Dormitory.